

lenisme es trobava en el mateix cas que CITHÄRA > CITHERA > cast. ant. *cedra*,¹² i com que el resultant **babro* havia de perdre la primera *r* per dissimilació, podia i quasi es feia forçós que **babro* traslladés la segona (cast. *breba* < *bebra*, *brebaje* < *bebraje*, etc.).⁵ No nego la possibilitat que en l'alteració d'un mot de la singular estructura fonètica de BARB(A)RUS fins a arribar a *BRABU pogués cooperar algun fet d'haplologia, per bé que no és necessari.

Aquestes eren ja les meves conclusions en el DCEC,¹⁰ i no veig necessitat de fer-hi altres canvis que les addicions que ja he anticipat. En aquests anys sembla que la crítica ha tendit a acceptar la tesi a què m'adheria i que vaig reforçar. L'article d'Aebischer, en la *RPortFil.* VI, 37-50, prestant suport a la idea de «l'origine portuguesa de l'esp. *bravo*», res no hi ha canviat d'essencial (car la documentació que aporta solament repeteix la donada ja per Cornu i jo, en els punts cabdals, des del primer doc. de 870); si bé és veritat que poleix i assegura diversos detalls i fins n'hi afegeix algun i en raona majorment algun altre. Altrament coincideix amb la que es defensa aquí, fora d'arribar fins a admetre una procedència portuguesa, exageració innecessària i difícilment sostenible, car és clar que en oc. i cat. no pot ser un manlleu del portuguès, i tampoc en castellà tindria això versemblança: és visible que el mot es mostra igualment antic i arrelat en tots quatre dominis lingüístics; i solament les característiques de l'obra notarial i de la publicació dels docs. arcaics han donat un caràcter un poc més accessible a la documentació portuguesa. Altrament coincideixen amb les nostres les conclusions de l'article d'Aebischer i de les breus notes recents de Moll (*AlcM*, s. v. *brau*) i Rohlf, *RLiR* XXI, 308.

DERIV.: Alhora indico que el femení de l'adjectiu,³⁵ encara que és quasi pertot *brava*, en una petita àrea del Nord-est es diu *bráwa* (braua) (tal com *blaua*, *viua*, *toua*, *juena*, *hereua*, etc.): així a diversos pobles de l'Empordà (veg. també *brauament*). *Brauada*. *Brauell*; *brauella*. *Bravo* (de l'it. *bravo!* 'excel·lent!',⁴⁰ usat a manera d'interj.). *Bravata* [1695, Lacav.] de l'it. *bravata*: passà també al fr. *bravade* [1547] i cast. *bravata* [1548-51], veg. DCEC; *bravatejar*; *bravater*. *Bravatxó* mall. [Amengual]; *bravatxonada*; *bravatxoner*.⁴⁵

Bravejar: c. 1460, «cridant braveja, / puja la quinta, / profidieja / ---», *Spill*; també en el *Tirant*, i en un doc. de Barc. de 1462: «ha donat gran sforç et confort a molts, e a altres gran atte<r>riment, que molts qui *brevejaven* són tornats molt mansos» (RLR LXV, 90); i en el mallorquí Guillem Roca i Seguí, darrer quart S. XVIII: «ara, de vós privada, / s'augmenta 'l bé que vos vull / quant coneix el bé que 'm falta / --- qu' és estada / esta espasa despujada, / qui pareix qu'és la mateixa / de què vós tan *brevetjàveu*»⁵³ (*Piramo y Tisbe*, JqMBover, *BibliEsBal.* II, 278/78.4); «segueix de París les modes, / de lo que no tens *braveja*», PdAPenya, *Po. Pop.*, p. 27; «s'allota que jo festeig / té cara de pedra tosca / i resplandeix com sa fosca; / no és es dir que jo *braveig!*», Moll, *Amoro-*

ses, p. 105; *bravegera* 'ganes de xerrar', B. Ferrà, *Comèdies* I, 136; *bravejada*; *bravejador*, *bravejament*.

Bravesa. *Bravetat* (*Decam.*). *Bravetell*. *Bravor*. *Brauvura*. (mj. S. xv, *Tirant*, *Curial*), pres de l'it. *brauura*. *Embravir*; *embraveir* [S. XVII: «los pollencins --- quant més se sentien ferits més se *embraveien* y tornaven uns leons», Joan Binimelis, *BSAL* IV, 128b]; *desembravir*.

CPT.: *Bravament* 'amb brofeguesa, durament' [segle XIII, *Cròn. de Jaume I i Desclot*]; terme popular per dir 'bé', en forma ponderativa, avui en ús en les comarques del NE. amb la forma allí popular del femení *bráwa*.¹³

¹ En llengua d'oc sí que es troba més o menys en tots els dialectes (provençals, gascons, etc.) i ja en tenim almenys un testimoni de *bravet* 'jòneç, toro jove' en un trobador un poc tardà (*PSW* I, 162). Veg. *TdF* per a aquests dialectes. A les Landes «*braou*: veau de deux ans et jusqu'à la castration ou bistournage, et après jusqu'à quatre ans» (Métiévier, *Agriculture des Landes*, p. 716). En català no en sé cap testimoni fins a l'*Atlàntida* (estrofa que no és encara a la versió de 1867): «units pels nés d'Hesperis --- / com un parell de *braus* que'l bover desjunyesca / per, al ser vells, poder-los millor aparellar» IV, 42c, car sembla haver sempre tingut un poc més d'extensió (així ja Lab., 1839) en el sentit 'toro jove, fins a un any'. — ² Fins i tot aquí ja no deu ser mot recent, car s'ha convertit en el nom del *Cami dels Braus* un dels que s'ajunten per formar la grossa carrerada de la Ribera de Faitú. Però a la Cerdanya francesa *tòro* també té ús vell i pastoral, car és com ho diuen fins i tot a Planès, dalt del Pla de la Perxa. I la toponímia ens mostra que en altre temps no hi havia exclusiva: *Jaça del Taure* a Sureda i *Puig del Toro* a Montescot; usen tots dos mots en algun altre lloc, fins en el Capcir (els Angles). Mentre que a d'altres *brau* ja arrelat d'antic i fins en topònims: *Jaça dels Braus*, en el Canigó (Castell), *Coma del Brau* i *Pla del Brau* a Arboçols i a Albera. En alguns paratges l'ús s'estén fins a la femella (no sé si només les joves), en tot cas el pastor que m'informava a Ralleu, tot fent péixer el ramat, parlava de *les braves* i no pas *les vaques* (1960). — ³ D'ací la d'«irat, colèric», tan ferma encara en el castellà d'Amèrica (Cuervo, *Ap.*, p. 533; MLWagner, *RFE* x, 75; ex. de 1782 en *RFE* XVI, 283) i ja en el portuguès del S. XIV, en Don Denis (ed. Lang, vv. 2229, 2230). — ⁴ D'on *costa brava*, les costes abruptes, que ja es documenta en un doc. de Sóller de 1543 (*AlcM*, § 3). És sabut que, com a nom estereotipat d'un sector de les nostres costes, la *Costa Brava* és una expressió que nasqué a Mallorca (poesia de Costa i Llobera, etc.); com posaren de relleu en els seus llibres Agustí Calvet i Josep Pla, el nom de la Costa Brava del Principat és una extensió ideada en el S. XIX (verament denominació molt menys justificada allí que a les de les Balears, i gens tradicional, contra el que passava a Mallorca). Cap als anys 1914 ja